

11. Смачило Т. В. Про особливості побудови комп'ютеризованого моніторингу виробничо-економічної системи / Т. В. Смачило // Економіка: проблеми теорії та практики: зб. наук. пр. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2001. — Вип. 110. — С.47-53.
12. Форсайт наноіндустрії [Електронний ресурс]. — Режим доступу: // www.nanometer.ru. — Заглавие с экрана.
13. Форсайт: обзор исследований и достижений [Електронний ресурс]. — Режим доступу: // www.gosnano.ru.- Заглавие с экрана.
14. Шонесси О. Принципы организации управления фирмой / О. Шонесси. — М. : Бизнес-информ, 2000. — 296 с.

Надійшла до редколегії 14.01.2011 р.

УДК: [930.25..004.4'9]..352.07

Х. О. ХАЩИНА

АРХІВНІ РЕСУРСИ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ: ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ ТА ТИПОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ

На основі типологічного аналізу виокремлено особливості, види, типи архівних ресурсів органів державної влади. Проаналізовано характеристики та класифікаційні ознаки архівних ресурсів.

Ключові слова: архіви, архівні ресурси, органи державної влади, електронні архівні ресурси, державне управління, інформаційна система.

На основе типологического анализа выделены особенности, виды, типы архивных ресурсов органов государственной власти. Проанализированы характеристики и классификационные признаки архивных ресурсов.

Ключевые слова: архивы, архивные ресурсы, органы государственной власти, коммуникация, государственное управление, информационная система.

On the basis of typological analysis features, kinds, types of archival resources of the government are identified. Characteristics and classification features of archival resources are analyzed.

Key words: archival resources, government agencies, electronic archival resources, public administration, information system.

Сучасні суспільно-економічні процеси зумовлюють високу соціальну значущість і часто цінність інформації. Інформаційні ресурси є важливим, необхідним елементом економічних, політичних, правових та інших суспільних процесів. Не є винятком й архівні ресурси, створені державою (органами місцевого самоврядування).

Для сучасної України вдосконалення роботи органів місцевого самоврядування є одним із актуальних завдань, що потребує науково обґрунтованих підходів. Належна організація функціонування цих органів забезпечує успішний розвиток держави, зокрема її соціально-економічну та політичну стабільність. З іншого боку, на ефективність

дій органів державної влади суттєво впливає їх взаємозв'язок з органами місцевого самоврядування. Саме на місцевому рівні вирішуються основні проблеми життєдіяльності територіальної громади та забезпечується реалізація її інтересів. Діяльність у цьому напрямі є головним завданням органів місцевого самоврядування, успішне здійснення якого залежить від якісного й оперативного опрацювання відповідної інформації, що надходить до цих органів або створюється ними у вигляді документів.

Розгляд будь-якого поняття у сфері державного архівного управління потребує чіткого розуміння з метою його правильної інтерпретації застосування в практичній діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування. В такому контексті актуальним залишається питання про виокремлення певних теоретико-методологічних положень, підходів та висновків, на основі яких відбуватиметься прикладне втілення результатів наукового пошуку. Розробка й узагальнення накопиченого теоретичного матеріалу сприятимуть у подальшому підвищенню ефективності роботи установ та організацій, практична діяльність яких, безсумнівно, має ґрунтуватися на здобутках фундаментальних досліджень. Питанню архівних ресурсів органів державної влади, електронних архівних ресурсів загалом присвячено чимало публікацій, але при цьому дослідники мало звертають увагу на виділення з їх різноманітності підмножини таких ресурсів у сфері державного управління.

Аналіз публікацій згаданих авторів дозволяє дійти висновку, що недостатній рівень розробленості питання архівних ресурсів органів державної влади, електронних архівних ресурсів суттєво ускладнює вирішення завдань з удосконалення системи державного управління України. Тому стаття присвячена вирішенню проблеми щодо визначення цього поняття, а також розробці й узагальненню теоретико-методологічних підходів у цій галузі.

Мета статті — здійснення термінологічного та типологічного аналізу поняття «архівні ресурси органів державного управління» в контексті розвитку інформатизації суспільства.

Окремі аспекти розвитку архівних ресурсів органів державної влади, електронних архівних ресурсів розглянуто в працях деяких науковців, а саме: І. Антоненко [1], А. Баденко [2], О. Баркова [3], О. Матвієнко [8], В. Радченко [15], А. Соляник [16], О. Твердохліб [17, 18], М. Цаленко [19] та ін.

Водночас залишається певна невизначеність базових понять за темою статті. Зупинимося на головних. Ресурси (від франц. *ressource*) кошти, цінності, запаси, можливості, які використовуються або потенційно можуть використовуватися (наприклад, природні ресурси, економічні ресурси). Згідно з Державним стандартом України «Діловодство й архівна справа. Терміни та визначення понять». ДСТУ 2732:2004 [6], «Архів — установа чи її структурний підрозділ, що організує і забезпечує

відбирання, нагромадження архівних документів, їх облік, зберігання, користування ними» [6, с. 11]. Чинне інформаційне законодавство не дає повного юридичного трактування поняття «архівні ресурси», а без цього визначення понятійного апарату щодо архівних ресурсів як системи національних інформаційних ресурсів, так і державного управління цією системою є проблематичним. Так, у ст. 1 Закону України «Про національну програму інформатизації» «інформаційний ресурс» визначено як «сукупність документів в інформаційних системах (бібліотеках, архівах, банках даних тощо) [7]».

У такому ж контексті можна використовувати поняття архівні ресурси. З урахуванням смислового поля поняття «архівні ресурси», а також його характеристик та особливостей, їх можна визначити як усі види інформації, що виробляються в суспільстві та зберігаються в архівах.

Архівні ресурси — в широкому розумінні — це сукупність даних, організованих для ефективного отримання достовірної інформації. Поняття архівні ресурси пов'язане з поняттям інформація. Отже, архівні ресурси, як і інформація, є сутнісною складовою інформаційних і комунікаційних систем, оскільки без цієї складової феномен комунікації відсутній. Архівні ресурси як вид інформаційних ресурсів являють собою сукупність окремих документів, масивів документів в інформаційній системі (архіві). Архів є інформаційною системою — організаційно впорядкованою сукупністю архівних документів, довідкового апарату, зокрема баз і банків даних, та інформаційних технологій. Документи, що зберігаються в архіві, належать до архівних інформаційних ресурсів, які є складовою національних інформаційних ресурсів України. Архів як інформаційна служба і суб'єкт інформаційних відносин бере участь у реалізації державної політики у сфері інформаційних відносин, здійсненні інформаційної діяльності, основними видами якої є одержання, зберігання, використання та поширення архівної інформації. Документи, що зберігаються в архіві, є об'єктом інформаційних відносин, права власності, авторського та суміжних прав (про основні правила роботи державних архівів) [13].

Архіви виконують важливу суспільно-комунікативну функцію, будучи одним із базових елементів культурної, наукової, освітньої та інформаційної інфраструктури [20].

Архіви визначають власні архівні ресурси як організаційно впорядковані сукупності ретроспективних документів у традиційній та електронній формі, функція яких — зберігання, пошук та надання архівної інформації. Архіви постійно здійснюють інформаційну діяльність з метою забезпечення суспільства ретроспективною інформацією, тобто створюють умови для всебічного використання відомостей, що містяться в документах Національного архівного фонду [9].

Проблеми формування та використання архівних інформаційних ресурсів пов'язані з розвитком інформаційної індустрії [19].

Архіви зберігають найрізноманітніші види документів з усіх сфер суспільної і особистої діяльності: управлінську документацію, документи особового походження, картографічні документи, науково-технічну документацію, кіно-, фото-, фоно-, відеодокументи, документи церковних конфесій тощо [13].

Задоволення потреб суспільства в архівній документній інформації — одна з визначальних управлінських функцій органів місцевого самоврядування в Україні. Органи державної влади забезпечують поширення ретроспективної, поточної та перспективної інформації в просторі і часі, тобто надають широкий доступ до архівних ресурсів не лише певним групам фахівців-спеціалістів, але й усім громадянам країни.

Архівні ресурси органів державної влади можна визначити як результат інтелектуальної діяльності людини, який реалізовано в системі суб'єкт-об'єктних відносин процесу державного управління, що забезпечує збір, обробку, зберігання, пошук та використання документованої інформації, призначеної для вирішення конкретних завдань управління в контексті діяльності конкретних органів державної влади, створений за їхнім замовленням, профінансований з коштів державного бюджету, який має автора та власника [17].

Для архівних ресурсів притаманні такі особливості, як:

- вони створюються на кошти державних бюджетів;
- призначені для реалізації функцій державного управління;
- регламент доступу до архівних ресурсів органів державної влади визначається органами державної влади, які є їх власниками;
- органи державної влади несуть відповідальність за адекватність та актуальність інформації, розміщеної в архівних ресурсах [2].

Архівні ресурси органів державної влади формуються, в основному, завдяки внутрішніх та зовнішніх джерел. Внутрішні формуються безпосередньо в органах державного управління у відповідних службах та підрозділах, а зовнішні надходять від вищих установ і організацій, що взаємодіють з цими органами. Державні архівні ресурси є власністю держави та належать до її стратегічних ресурсів. Створення державних електронних архівних ресурсів передбачає організацію обліку, регламентацію процедур збору, зберігання і актуалізації відповідної інформації, усунення її дублювання в різних органах державної влади, а також забезпечення контролю доступу до електронних інформаційних ресурсів та організацію ефективного їх використання.

Розвиток інформаційних технологій зумовлює стійку тенденцію збільшення у світі виробництва інформації в електронній формі та збільшенні частки інформаційних матеріалів у цифрових форматах у системі документальних комунікацій суспільства. Значною складовою архівного ресурсу сучасного архіву неминуче стають електронні архівні ресурси. Частина електронних ресурсів надходить до архіву в складі вхідного документного потоку, друга виробляється як результат технологічних архівно-інформаційних процесів [3]. Тому набувають акту-

альності питання розробки нормативних, технологічних та методичних засад архівного опрацювання цих відносно нових і специфічних об'єктів технологічної архівної обробки. Серед комплексу завдань, спрямованих на впровадження технологій архівного опрацювання електронних ресурсів, особливе значення має розробка типології, яка необхідна для систематизації, а також технологічного розподілу за суттєвими ознаками, визначення технологічних процедур їх архівного опрацювання.

Електронні ресурси різноманітні та мають постійний розвиток, що зумовлює складність завдання їх типологізації. Під впливом інформаційних технологій розширюються межі традиційної системи видань, формуються різні типи електронних документів (мережеві версії друкованих видань, онлайн-газети та часописи, додатки до традиційної преси, колекції посилань, огляди, дайджести, альманахи тощо), постійно виникають нові види електронних ресурсів (програмне забезпечення, бази даних, мультимедійні продукти тощо). Особливий інтерес викликають динамічні електронні документи, які змінюють інформаційний зміст за певних умов використання або інтерактивні мультимедіа, своєрідність яких полягає в постійному оновленні їх вмісту [1].

Г.В. Шемаєва зазначає: «Електронні ресурси — це феномен ХХІ ст., найактуальніший масив наукової інформації, що використовується для соціальних і специфічних завдань науки. Нині прогрес у суспільстві й науці визначається темпами кількісного і якісного зростання електронних ресурсів, інтенсивністю їх збереження, структурування, використання» [20, С.7-8].

Проблеми визначення понять електронних ресурсів України аналізували І. Антоненко [1], О. Баркова [3], однак, в їх працях та працях інших дослідників інформаційної галузі не розглядалися комплексні підходи до визначення поняття «електронні архівні ресурси». Зауважимо, що в законодавчих документах України наявні видові поняття, що входять до обсягу поняття «електронні ресурси».

На сьогодні не існує єдиного стандарту на різновиди електронних ресурсів. Термінологія щодо їх типів та видів наводиться в стандартах ISBD(ER), ISBD(CR) та в міждержавних стандартах ГОСТ 7.82-2001, ГОСТ 7.83-2001; визначення термінів надається у форматі бібліографічного опису UNIMARC та у вказівках з його використання. Набори термінів подані у деяких ДСТУ, довідниках та словниках з інформаційних і комп'ютерних технологій, також у наукових публікаціях за відповідною тематикою. Але, на наш погляд, потребується продовження досліджень еволюції електронних ресурсів, узагальнення інформації про специфічні ознаки для подальшої їх типології.

Згідно з ГОСТ 7.82-2001, електронні ресурси — це інформаційні ресурси, які керуються комп'ютером, зокрема ті, що потребують використання периферійного пристрою, підключеного до комп'ютера [4]. Електронними ресурсами є електронні дані (інформація у формі чисел, букв, символів, зображень, зокрема графічна інформація, відеоінфор-

мація тощо або їх комбінації), електронні програми або об'єднання цих видів в одному ресурсі. Згідно з викладеним вище, термін «електронні ресурси» містить такі аспекти поняття, як цифрова форма фіксації інформації, комп'ютерні засоби та програмне забезпечення для відтворення та керування, електронне середовище для поширення (комп'ютерні мережі та засоби телекомунікаційного зв'язку). На основі вищевикладеного можна підсумувати, що архівні електронні ресурси — це електронні дані та програми, які безпосередньо зберігаються в будь-якій архівній установі.

Досвід інформатизації зумовив необхідність вжити заходів щодо створення електронної інформаційної системи «Електронний уряд». У бібліотеках та архівах починається акумуляція національних інформаційних ресурсів на електронних носіях через переведення рукописної, архівної, друкованої та іншої інформації в електронну форму і створення на їхній базі електронних бібліотек, архівів та музеїв, що передбачається Концепцією формування системи національних електронних інформаційних ресурсів, затвердженою Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 5 травня 2003 р. № 259-р. Запровадження безпаперової технології документообігу в усіх сферах діяльності суспільства та системи електронного діловодства здійснюється за Законом України від 22 травня 2003 р. № 851-IV «Про електронні документи та електронний документообіг» [12] та Законом України від 22 травня 2003 р. № 852-IV «Про електронний цифровий підпис» [11]. Удосконалення телекомунікаційного забезпечення національних, галузевих і регіональних інфополісів з подальшим об'єднанням їх з міжрегіональними інформаційними каналами регулюється Законом України від 18 листопада 2003 р. № 1280-IV [1].

Деякі документи передбачають законодавче регулювання окремих аспектів захисту архівних ресурсів, зокрема щодо ресурсів, пов'язаних з інтелектуальною власністю та в контексті загальної політики інформаційної безпеки із застосуванням кодування інформації та ідентифікації користувачів.

За результатами дослідження електронних ресурсів із використанням визначень та термінології з перелічених джерел виокремлюються такі аспекти їх типології: —

- типи ресурсів — визначаються типом вмісту (електронні дані, електронні програми або комбінація цих видів в одному ресурсі), також типом даних (числові дані, текстові або символічні дані, зображення, звукові дані);
- типи носіїв або характер доступу — ресурси локального доступу та ресурси віддаленого доступу (розміщені на Інтернет-серверах);
- види ресурсів — групи ресурсів, які мають спільні характеристики інформації, що в них міститься. За такими ознаками, як цільове призначення, структура багаточастинних документів, періодичність тощо, типологія електронних документів практично відповідає типології традиційних видань. Особливості

мають так звані інтегровані ресурси, які доповнюються або змінюються інформаційними матеріалами, що інтегрують до ресурсу як одне ціле. До інтегрованих ресурсів належать, зокрема, бази даних (колекції взаємопов'язаних даних), колекції електронних документів, веб-сайти, що постійно оновлюються [15].

Кожна з наведених категорій ресурсів має декілька рівнів поділу, що забезпечує гнучкий підхід до методики каталогізації та систематизації різних типів ресурсів [3].

Для розробки методик опису електронного ресурсу поряд з розробкою типології важливим є визначення статусу документа, тобто положення в системі ресурсів, яке визначається певними ознаками і встановлює співвідношення з іншими ресурсами або об'єктами матеріального світу. Окреслюється такий поділ електронних ресурсів за статусом: оригінал — самостійний ресурс, який не має будь-якого аналогу; електронний аналог видання — здебільшого відтворює відповідний оригінал, зберігаючи розміщення тексту на сторінці, ілюстрації, посилання, примітки тощо; електронна версія — такий аналог, який має рівний з оригіналом правовий статус і який створювався практично одночасно з ним (на окремому носіїві) у відповідному форматі з метою надання його користувачам у мережевому доступі або на окремому носіїві; електронні відтворення — візуально відповідають структурі та вмісту оригіналу (зокрема копії друкованих документів, зображення тривимірних об'єктів тощо) [1].

Розробка типології електронних ресурсів має велике прикладне значення для методологічного та технологічного забезпечення процесів їх архівного опрацювання і формування електронних архівів, повинна постійно розвиватися відповідно до еволюції електронних ресурсів. Створення електронних ресурсів архівної інформації, як визнають фахівці, ставить перед архівами завдання забезпечення їх збереження та постійного супроводу, оновлення електронних носіїв інформації, розробку та постійне вдосконалення пошукового апарату до них, а також ще багато завдань, пов'язаних з організацією користування ними, доступом до них широкого загалу користувачів [17].

Зазначимо, що стрімко зростає кількість відвідувань веб-порталу архівної служби України (<http://www.archives.gov.ua>): щомісячно фіксується не менш 60 тис. візитів, під час яких здійснюється до 500 тис. запитів. Сумарний обсяг інформації, отриманої з порталу, щомісячно в тисячу разів перевищує обсяг самого порталу, тобто фактично кожного щомісяця він повністю копіюється тисячу разів. Загалом, якщо проаналізувати архівний сегмент Інтернету, можна виокремити три основні форми розміщення в ньому архівних ресурсів: бази даних з пошуковим апаратом, електронні довідники різноманітних жанрів і видів, цифрові зображення документів. Однак поцифрування писемної спадщини — це окрема і складна проблема, вирішення якої потребує серйозного матеріального і фінансового забезпечення [9].

Визначимо особливості електронних архівних ресурсів органів державної влади в Україні. Органи державної влади, на які покладаються функції створення та ведення електронних архівних ресурсів, є державними утримувачами електронних архівних ресурсів і визначаються як органи управління відповідними електронними ресурсами. Організація і координація робіт по формуванню архівних ресурсів органів державної влади здійснюються центральним органом виконавчої влади у сфері інформатизації. Державні електронні архівні ресурси поділяються на загальнодержавні та власні електронні архівні ресурси. Загальнодержавні електронні архівні ресурси створюються на підставі нормативно-правових актів та відповідно до законодавства у сфері інформатизації. Власними електронними архівними ресурсами органів державної влади вважають узагальнені й структуровані в електронній формі документи та дані у формі баз даних, реєстрів, переліків, списків, тощо, які створені відповідно до власних наказів (розпоряджень) для виконання поточних завдань органів державної влади та посадових обов'язків у межах компетенції [10].

Структура та інформаційне наповнення загальнодержавних електронних архівних ресурсів мають відповідати напрямам діяльності органів державної влади.

Органи державної влади, відповідальні за формування та використання державних електронних архівних ресурсів, мають право:

- визначати порядок доступу і використання державних електронних архівних ресурсів;
- вимагати від юридичних та фізичних осіб надання документованої інформації для формування державних електронних архівних ресурсів у рамках своїх повноважень;
- визначати і встановлювати розмір оплати за користування державними електронними архівними ресурсами [14].

Органи державної влади, відповідальні за формування і використання державних електронних архівних ресурсів, зобов'язані в межах своєї компетенції:

- організовувати діяльність по формуванню і використанню державних електронних архівних ресурсів, зокрема надання, збору і обробки інформації;
- організовувати захист державних електронних архівних ресурсів, контроль їх стану, збереження і використання;
- дотримувати вимог до формування, використання і організації доступу до державних електронних архівних ресурсів згідно з Положеннями і чинним законодавством;
- забезпечувати захист інтелектуальної власності;
- забезпечувати інформування фізичних і юридичних осіб про порядок надання доступу до базових державних електронних архівних ресурсів через мережу Інтернет.

Органи державної влади, відповідальні за формування і використання державних електронних інформаційних ресурсів, несуть відповідальність у порядку, встановленому законодавством, за:

- достовірність і повноту поданої інформації в державних електронних архівних ресурсах;
- порушення правил роботи з інформацією, формування і використання державних електронних інформаційних ресурсів, здійснення протиправних дій під час інформаційного обміну;
- поширення відомостей, що містять інформацію про персональні дані фізичних осіб;
- забезпечення захисту державних електронних архівних ресурсів.

Органи державної влади мають забезпечувати захист державних електронних архівних ресурсів у інформаційних системах відповідно до чинного законодавства у сфері захисту інформації [14].

Електронні архівні ресурси які втратили актуальність або немає необхідності їх використання й прийнято відповідне рішення власником електронного інформаційного ресурсу, обов'язково передаються до державного електронного архіву. Все це визначає як найактуальнішу і невідкладну проблему чіткого визначення на найвищому рівні державного управління системи поглядів на цілі, завдання і основні напрями державної політики щодо архівних ресурсів України, формування організаційно-правових засад системи управління і захисту цих ресурсів, створення інформаційної інфраструктури, здатної забезпечити формування, поширення й ефективне використання таких ресурсів.

Таким чином, узагальнюючи вищезазначене, можна дійти таких висновків:

- результатом термінологічного аналізу є визначення й уточнення взаємозв'язків та особливостей таких понять, як «архівні ресурси», «архівні ресурси органів державного управління», «електронні архівні ресурси органів державного управління»;
- результатом типологічного аналізу є виявлення аспектів класифікації архівних ресурсів за типами ресурсів, типами носіїв або доступом, видами ресурсів;
- головні відмінності понять «архівні ресурси органів державного управління» та «електронні архівні ресурси органів державного управління» полягають у формі подання архівної інформації. Електронні архівні ресурси органів державного управління зберігаються в цифровому форматі (текст, звук, зображення статичне або те, що рухається в цифрових форматах), а архівні ресурси органів державного управління подані в традиційній формі (текстовій). Загальними їх ознаками залишаються: реалізація функцій державного управління, регламент доступу до архівних ресурсів органів державної влади, який визначається органами державної влади як їх власниками; відповідальність органів державної влади за адекватність та актуальність інформації, розміщеної в архівних ресурсах, за достовірність та об'єктивність архівної інформації.

Порушені питання щодо уточнення та унормування «традиційних» і «електронних» архівних ресурсів, зокрема органів державної влади, розпочаті та потребують подальшого дослідження.

Список літератури

1. Антоненко І. Електронні ресурси як об'єкт каталогізації / І. Антоненко [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.nbuuv.gov.ua/articles/2004/>
2. Баденко А. Информационные ресурсы в электронном правительстве органов государственной власти [Електронний ресурс] / А. Баденко, А. Шабунин // Информационные ресурсы России. — 2007. — № 5. — Режим доступу: http://www.rosinf.ru/activity/publishing/inform_russia/n52007/. — Назва з екрана.
3. Баркова О. В. Електронні ресурси: аспекти типології / О. В. Баркова // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність: Проблеми науки, освіти, практики : зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 25-26 травня 2004 р. — К., 2004. — С. 147–149.
4. ГОСТ 7.82-2001. Библиографическая запись. Библиографическое описание электронных ресурсов. Общие требования и правила составления: Межгосударственный стандарт. — Минск: Межгосударственный совет по стандартизации, метрологии и сертификации, 2001. — 23 с.
5. ГОСТ 7.83-2001. Электронные издания: Основные виды и выходные сведения: Межгосударственный стандарт. — Минск: Межгосударственный совет по стандартизации, метрологии и сертификации, 2002. — 13 с.
6. ДСТУ 2732:2004. Діловодство й архівна справа. Терміни та визначення понять. / розроб.: О. Загорєцька, Л. Драгомірова, Л. Кузнєцова та ін. — К. : Держспоживстандарт України, 2005.— 32 с.
7. Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» (9 січня 2007 року, № 537-V) // Голос України. — 2007. — № 21.
8. Матвієнко О. В. Інформаційний менеджмент: опорний конспект лекцій у схемах і таблицях / О. В. Матвієнко, М. Н. Цивін. — К. : Центр навчальної літератури, 2006. — С. 81-84.
9. Новохатський К. Організація доступу до документів Національного архівного фонду України та використання архівної інформації / К. Новохатський // Архіви України. — 2008. — №3-4. — С. 75-79.
10. Проект Постанови про затвердження Порядку створення, формування, обліку, функціонування та використання державних електронних інформаційних ресурсів [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://civic.kmu.gov.ua/civic/control/uk/discussion/>
11. Про електронний цифровий підпис: Закон України від 22 трав. 2003 р., № 852-IV [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [http:// rada.kiev.ua](http://rada.kiev.ua).
12. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22 трав. 2003 р., № 851-IV [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [http:// rada.kiev.ua](http://rada.kiev.ua).
13. Про Національний архівний фонд і архівні установи : Закон України від 24 грудня 1993 р. — К., 1994. — 18 с.

14. Про основні правила роботи державних архівів України : Рішення Колегії державного комітету архівів України від 03.02.2004 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.archives.gov.ua/Law-base/>, вільний. Назва з екрана.
15. Радченко В. Створення елементів національної системи інформаційних ресурсів з науково-технічної та економічної інформації / В. Радченко // Бібл. вісн. — 2000. — № 3. — С. 2-6.
16. Соляник А. А. Документні потоки та масиви : навч. посіб. / А. А. Соляник; Харк. держ. акад. культури. — Х. : ХДАК, 2000. — 112 с.
17. Твердохліб О. Інформаційний державноуправлінський ресурс: Сутність та класифікація / О. Твердохліб // Управління сучасним містом. — 2007. — №1-12. — С. 1-8.
18. Твердохліб О. Семантико-етимологічний аналіз категорії «інформаційний ресурс» у державному управлінні / О. Твердохліб // Управління сучасним містом. — 2007. — №1-12. — С. 34-46.
19. Цаленко М. Ш. Основи теорії інформаційних ресурсів: задачі і характеристики / М. Ш. Цаленко // Научно-техническая информация. — 2004. — № 12. — С. 1-8. — (Серия «Организация и методика информационной работы»).
20. Шемаєва Г.В. Електронні ресурси бібліотек України в системі наукових комунікацій : моногр. / Г. В. Шемаєва; Харк. держ. акад. культури. — Х. : ХДАК, 2008. — 289 с.

Надійшла до редколегії 19.12.2011 р.

УДК: [930.25:303.436.2]:124.1.011.1

М. М. ВАСИЛЬЧЕНКО

КОНЦЕПЦІЯ СИНЕРГЕТИКИ В ДОСЛІДЖЕННІ АРХІВУ ЯК СОЦІАЛЬНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ

Розглянуто основні напрями застосування концепції синергетики в дослідженні архіву як соціально-комунікаційної структури.

Ключові слова: синергетика, архів, соціальні комунікації, нелінійна відкрита система, біфуркація, аттрактор, флуктуація.

Рассмотрены основные направления применения концепции синергетики в исследовании архива как социально-коммуникационной структуры.

Ключевые слова: синергетика, архив, социальные коммуникации, нелинейная открытая система, бифуркация, аттрактор, флуктуация.

The basic directions of application of concepts of synergetics in archive research as socially-communication structure are considered.

Key words: synergetics, archive, social communications, nonlinear open system, bifurcation, attractor, fluctuation.

На сучасному етапі розвитку інформаційної ери, в епоху глобальних змін і трансформаційних процесів у політиці, економіці, суспільному та культурному житті, які відбуваються у світі в цілому та нашій